

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE EFECTUATE DE MUZEUL DE ISTORIE AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

I. NEOLITIC

¹ *Simmic*, jud. Olt — săpăturile efectuate în 1972 au fost o continuare a aceloră executate anterior de către Muzeul Olteniei. Locul se află pe terenul Stațiunii Experimentale Agricole și anume în preajma grajdurilor și silozurilor, a căror construcție a distrus în bună parte așezarea. Săpătura a dezvelit o suprafață de 10×6 m pînă la o adîncime de 0,60 m.

Sub un strat de arătură cu urme materiale aparținînd culturilor Verbicioara, Coțofeni, Cernavodă III — Dobrotești s-a dat de o locuință de suprafață aparținînd culturii Sălcuța, care însă nu a fost desfăcută. În partea de sud a suprafeței amintite a apărut o groapă de bordei Coțofeni, cu un bogat material ceramic, bordei ce suprapune o locuință de suprafață Vința A tîrzie. Materialele Starcevo-Criș nu au apărut (Doina Galbenu — Muzeul de Istorie al R. S. României).

² *Hotărani*, com. Fărcașele, jud. Olt — în anul 1970 a fost cercetată o parte din așezarea Vădastra II.

S-a descoperit și o locuință din sec. X—XI, bogată în material ceramic (M. Nica — Centrul de Științe Sociale de la Craiova, Muzeul din Caracal, Muzeul din Slatina).

³ *Dodești*, com. Vișoara, jud. Vaslui — în anul 1969 s-au efectuat săpături arheologice într-o așezare Protocucuteni; iar în anii 1969—1970 în așezările feudale din sec. IV—V și VIII—IX (Dan Gh. Teodor, A. Nițu, Ghenuță Coman, C. Bloșiu, — Institutul de Arheologie, Iași).

⁴ *Vinători*, jud. Ilfov — efectuîndu-se o perieghză în zona satelor Vinători și Izvoare, în anul 1972, s-au descoperit două telluri Gumelnița și o așezare Tei V. Săpături cu caracter de sondaj s-au efectuat doar în tellul situat la sud-vest de Vinători, pe malul drept al Neajlovului. Au fost descoperite mai multe fragmente ceramice și vase mici specifice culturii Gumelnița (Vlad Protopopescu, G. Trohani, Al. Oancea — Muzeul de Istorie al R. S. României — cu ajutorul elevilor de la școlile din Zădăriciu și Vinători, conduși de prof. N. Dumitrescu și Ion Căruntu).

⁵ *Glina*, București — în anii 1969 și 1970 în nivelurile Boian, Gumelnița și Glina s-au efectuat săpături arheologice (Mircea Petrescu-Dimbovița, — Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol“ — Iași și Eugen Comșa — Institutul de Arheologie, București).

II. EPOCA BRONZULUI

⁶ *Braneț*, jud. Olt — în urma unei perieghze efectuate în anul 1971, în vara anului 1972 s-au efectuat săpături arheologice în punctul numit Piscul Rusului, situat la 600 m nord de comună. În urma săpăturilor au rezultat două locuințe Coțofeni și patru locuințe Glina în care au apărut unelte agricole din coarne de animal, unelte de os, piatră și aramă, un idol antropomorf, o rîșniță de piatră și

numeroase vase întregi și întregibile, printre care și un askos decorat cu benzi incizate (periegheza a fost efectuată de Augustin Ulanici, Vlad Protopopescu și Al. Oancea, iar săpăturile au fost conduse de Aug. Ulanici — Muzeul de Istorie al R. S. România).

⁷ *Cornești*, com. Adămuș, jud. Mureș — în urma efectuării în anul 1971 a unei periegheze, în 1972 s-au efectuat săpături arheologice într-o așezare Wietenberg situată la locul numit Podeiul Mic. În cele două secțiuni trasate s-au descoperit un bordei și două gropi ce conțineau mult material ceramic, în parte reîntregibil (periegheza a fost făcută de către Vlad Protopopescu și Al. Oancea, iar săpătura de către Vlad Protopopescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

⁸ *Greci*, com. Grădiștea, jud. Ilfov — în urma efectuării unei periegheze pe malurile lacului Căldărușani, la nord de satul Greci-Măxineni, în punctul Tatomir, pe un bot de deal, s-a efectuat în toamna anului 1971 un sondaj de informare într-o așezare din epoca bronzului. În urma dezvelirii unei suprafețe de circa 62 m.p. s-au descoperit 12 complexe: 3 gropi Glina, 6 gropi Tei I și 3 complexe geto-dace (o locuință și două gropi, una din ele conținând o vatră) din sec. II-I î.e.n. (periegheza a fost făcută de G. Trohani și Al. Oancea, iar săpăturile de G. Trohani și Aug. Ulanici — Muzeul de Istorie al R. S. România).

⁹ *Lilieci*, com. Sinești, jud. Ilfov — chiar în marginea de est a satului, pe malul drept al Moștiștei, în urma efectuării unei periegheze în anul 1969, în toamna lui 1972 s-a efectuat un mic sondaj. S-au săpat două secțiuni de pe urma cărora au rezultat trei complexe Dridu și opt complexe Tei IV-V.

Printre piesele mai importante se află un fragment de vas cenușiu cu buza răsfrântă în afară, iar corpul decorat cu caneluri, o daltă de piatră și o lamă de silex (toate specifice culturii Tei IV-V (George Trohani — Muzeul de Istorie al R. S. România și Muzeul de arheologie Oltenița).

III. CULTURA GETO-DACICA

¹⁰ *Canlia*, com. Lipnița, jud. Constanța — în toamna lui 1972 s-au efectuat săpături arheologice în necropola traco-getică din sec. IV-III î.e.n. (Emil Moscalu, — Institutul de arheologie București, și Al. Oancea — Muzeul de Istorie al R. S. România).

¹¹ *Peretu*, jud. Teleorman — în 1971 s-a terminat cercetarea tumulus-ului în care s-a descoperit anterior tezaurul de tip Agighiol. Astfel tezaurul de la Peretu devine una din rarele descoperiri de acest fel care conține date științifice despre ritul și ritualul înmormântării șefilor militari traco-geți (Emil Moscalu, — Institutul de arheologie București, și G. Trohani — Muzeul de Istorie al R. S. România).

¹² *Zimnicea*, jud. Teleorman — în anul 1970 s-au continuat săpăturile arheologice din necropola geto-dacă. De asemenea s-au săpat șase bordeie semifropate datate în sec. al XIV-lea (A. D. Alexandrescu, S. Dumitriu, M. Chițescu — Institutul de arheologie București, C. Beda — Muzeul Alexandria, M. Ionescu, C. Isăcescu — Muzeul Giurgiu).

¹³ *Chirnogi*, jud. Ilfov — în marginea de vest a comunei, pe malul fostului lac, în anii 1971 și 1972, s-au efectuat săpături arheologice într-o stațiune geto-dacă de la sfârșitul sec. III — sec. I î.e.n. Este vorba de o așezare rustică ce se întindea pe o suprafață de circa 200 m lungime și 30—40 m lățime.

Au fost descoperite 27 complexe (15 locuințe și 12 gropi) aflate în două niveluri de locuire. Printre descoperirile mai interesante putem menționa un mormint de copil înhumat, o locuință cu două cuptoare, mai multe vetre, iar dintre piese: o placă de centură din bronz și fier, o cataramă de argint, două amfore, fructiere, câni, vase, urne etc.

Deasupra locuirii geto-dace se află un nivel subțire din sec. VII-VIII e.n. și locuințe de tip Dridu. Din inventarul nivelului de sec. VII-VIII e.n. se remarcă în special frecvența mare a greutateților de năvod. Ceramica este în majoritate fragmentară (George Trohani — Muzeul de Istorie al R. S. România).

¹⁴ *Ardeu* (comuna Balșa, jud. Hunedoara). În anul 1973 un sondaj pe dealul Cetățeaua al cărui scop era delimitarea în teren a unei așezări dacice semnalată în punctul respectiv prin descoperiri întâmplătoare. S-au descoperit fragmente ceramice databile în cursul sec. II-I î.e.n., obiecte de fier, zgură etc. (Larisa Nemoianu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

¹⁵ *Cozia-Deva*, jud. Hunedoara. În luna noiembrie 1972 s-au reluat săpăturile pe înălțimea Cozia. Au fost scoase la iveală materiale ceramice de factură dacică din sec. I î.e.n., fragmente de obiecte din fier, zgură (Larisa Nemoianu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

IV. EPOCA ROMANĂ

¹⁶ *Romula* (satul Reșca, com. Dobrosloveni, jud. Olt). În cadrul șantierului arheologic condus de prof. dr. doc. Dumitru Tudor a fost deschis în 1969 sectorul *Necropolei tumulare*, marcând astfel primele cercetări riguros științifice practicate în movilele funerare romane de la Romula.

Au fost explorați trei tumuli, parțial distruși de lucrări agricole.

În tumulul I, a fost constatat un mormînt de inhumație în sarcofag de piatră, întreg complexul funerar datîndu-se pe baza unui denar de argint, emisiune din 197 e.n.

Tumulul II conținea un cenotaf amenajat în cavou de cărămizi. În tumulul III, datat în a doua jumătate a sec. al II-lea e.n. pe baza descoperirilor monetare, a fost descoperit un mormînt central, de incinerare pe loc (rug) și un mormînt secundar, înhumat în cavou de cărămizi.

Deși toți trei tumulii au fost jefuiți în antichitate s-a putut recolta un inventar funerar relativ bogat, constituit din vase ceramice, recipiente de sticlă, obiecte de podoaabă și monede.

În 1972 s-au reluat cercetările din necropola tumulară.

S-a explorat parțial o movilă formată din unirea mantalelor a doi tumuli, distruși parțial de lucrările agricole.

În tumulul I, 1972, s-a descoperit mormîntul central, care era un cenotaf, amenajat în cavou de cărămizi zidite cu mortar, datat printr-o monedă de la Traian. S-au mai descoperit un mormînt secundar jefuit, constînd dintr-un sarcofag de cărămizi zidite cu mortar, un rug pentru ofrande construit din cărămizi și numeroase gropi arse ritual, unele conținînd monede, care se eșalonează din sec. I e.n. pînă în sec. III e.n.

Ca inventar s-au descoperit vase de ceramică, un lacrimariu de sticlă, fragmente dintr-o casetă cu garnituri de bronz și numeroase monede.

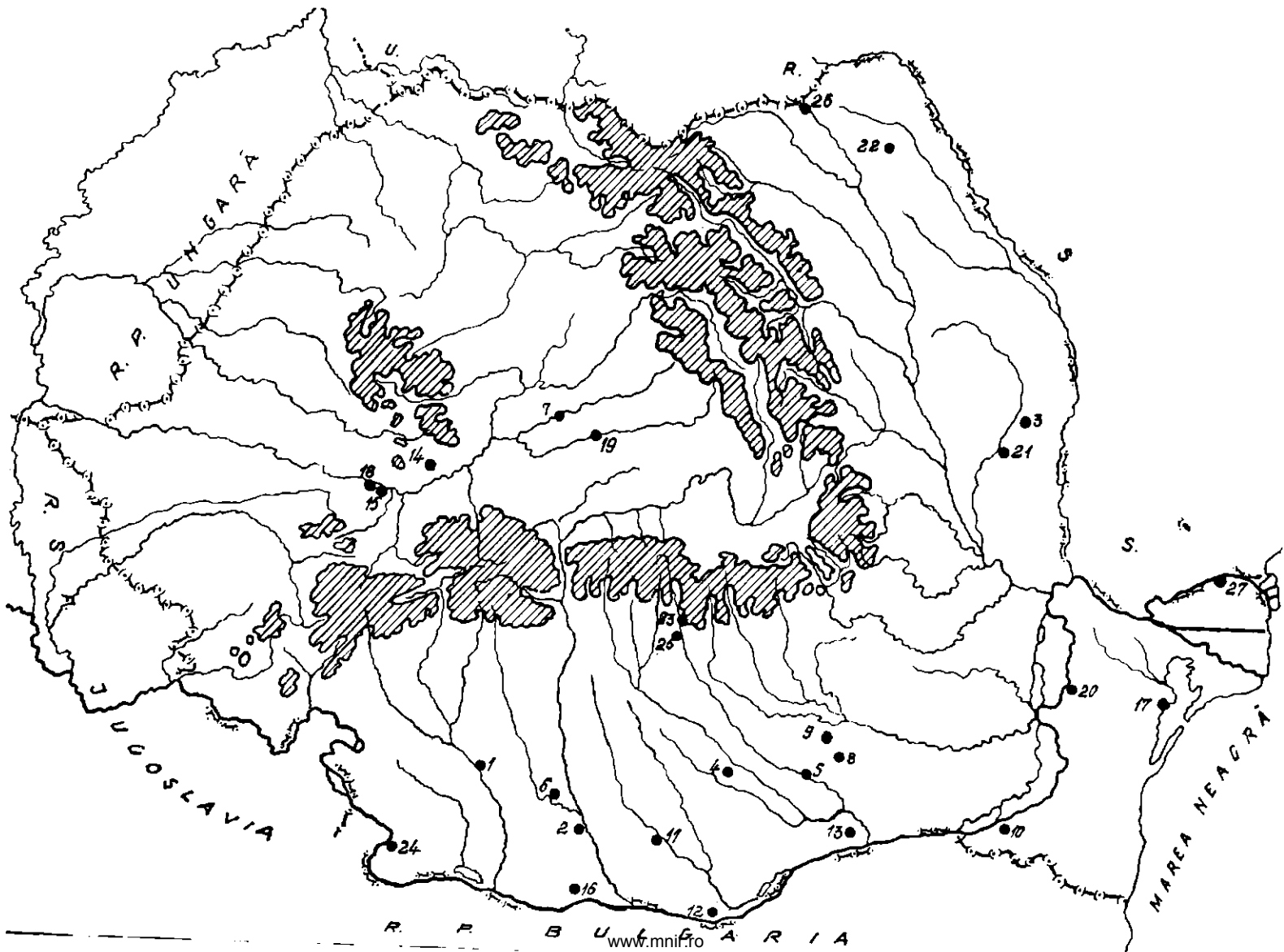
La tumulul II, 1972, care a fost atins numai de un șanț de sondaj, s-a descoperit un mormînt secundar de inhumație, amenajat într-un cavou de cărămizi, care era complet jefuit și distrus în cea mai mare parte de lucrările agricole (Muzeul de Istorie al R. S. România).

În campania din 1973, s-a continuat dezvelirea tumulului I, 1972.

S-au descoperit două morminte secundare de inhumație amenajate în cavouri de cărămizi zidite fără mortar, dintre care unul jefuit, 3 morminte de inhumație fără sarcofag și un mormînt de inhumație cu țigle, deranjat.

Inventarul funerar constă din vase ceramice, opaițe, un lacrimariu de sticlă și monede (Valeriu Leahu și Liviu Petculescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

¹⁷ *Jurilovca*, jud. Tulcea. În anul 1973 s-a efectuat un sondaj pe șantierul arheologic Jurilovca în punctul „Capul Doloșman“.

Sondajul a fost executat în teritoriul așezării romane situată pe platoul de la vest de cetatea Iirzie.

S-au descoperit două niveluri de locuire, unul aparținând sec. IV e.n. și cel de-al doilea aparținând sec. II-III e.n., niveluri perforate de trei morminte de înmormântare aparținând unui cimitir tirziu — unul, orientat N—S, fiind sarmatic (M. Coja — Institutul de arheologie București, Marieta Gheorghită, Liviu Petculescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

¹⁸ *Veșel* (jud. Hunedoara). Inițiate în anul 1966, săpăturile arheologice efectuate în partea de est și nord a hotarului comunei Veșel, teren pe care e amplasată așezarea antică și castrul MICIA, s-au concretizat prin descoperiri ce au pus într-o nouă lumină vechile date și cunoștințe la acest centru de epocă romană de pe cursul mijlociu al Mureșului.

Campaniile din anii 1970—1973 s-au axat pe dezvelirea integrală a aripei vestice ale clădirii termelor, ca de altfel în toate săpăturile anterioare la respectivul obiectiv, și aceste cercetări au dus la surprinderea substructurilor edificiului, fiind în același timp identificate o serie de detalii ca bazinele semicirculare și rectangulare, rețeaua de canale de evacuare a apei utilizate, încăperi și bazine prevăzute cu *hypocaustum*, praguri ale intrărilor, conducte de aducțiune a aerului cald etc. Au fost depistate în câteva puncte suprapuneri de ziduri survenite ca urmare a refacerii băilor. De pe întreaga suprafață cercetată au ieșit la iveală cărămizi ce poartă ștampila Legiunii a XIII-a Gemina, cu numele a mai multor meșteri cărămizari, o gamă extrem de diversificată cu materiale ceramice, piese numismatice de argint și bronz, capitele și fragmente de coloane, părți din monumentele sculpturale de marmură, cuie, piroane și scoabe de fier. În cadrul ceramicii, împreună cu vasele specifice perioadei stăpînirii romane în Dacia, s-au găsit și recipiente de factură dacică, dintre care menționăm ceștile de formă tronconică lucrate fără roata olarului (Lucia Marinescu, Liviu Mărghișan, Constantin Petolescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

V. EPOCA PREFEUDALĂ ȘI FEUDALA

¹⁹ *Bratei* (jud. Sibiu). În anul 1969 s-au efectuat săpături în cimitirul nr. 1 și nr. 3 în punctul „la Rogoaze”. Cimitirul nr. 1 aparține populației daco-romane din sec. IV-V. Cimitirul nr. 3 gepidic din sec. VI-VII a fost săpat în întregime. În vara anului 1971 s-au continuat săpăturile în așezarea nr. 1, unde s-au descoperit 6 bordeie semi-îngropate aparținând culturii Bratei (sec. V-VI), cît și o altă locuință aparținând culturii din sec. VI—VII în Transilvania, care este înrudită cu cea Ipotești-Cîndești. În cimitirul nr. 4, identificat în 1970, s-au descoperit încă 25 de morminte de incinerare ale culturii Bratei (I. Nestor, Eugenia Zaharia, L. Birzu — Institutul de Arheologie București și Al. Oancea — Muzeul de Istorie al R. S. România).

²⁰ *Piatra Frecăței* (comuna Ostrov, jud. Tulcea). Cercetările efectuate în anii 1970—1971 au stabilit existența a două nivele din epoca prefeudală, sec. X-XI.

Pentru epoca romano-bizantină a fost degajată o locuință din sec. VI, distrusă de incendiu. De asemenea s-au identificat resturile unei cisterne din epoca romană (D. Vilceanu — Institutul de Arheologie București, M. Udrescu — Centrul de Antropologie București, A. Păunescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

²¹ *Prodana*, oraș Bîrlad, jud. Vaslui. Sondajul efectuat în anul 1970 pe malul riului Bîrlad a scos la iveală urme din epoca prefeudală, sec. al IX-lea și din perioada feudalismului timpuriu, sec. XII-XIV (V. Spinei — Institutul de Arheologie Iași și Muzeul de Istorie al R. S. România).

²² *Hudum* (com. M. Eminescu, jud. Botoșani). În vara anului 1972 s-au săpat 42 de morminte aparținând unei necropole din sec. XIII-XIV.

În așezarea corespunzătoare necropolei, s-au descoperit două bordeie semiîngropate, în mare parte distruse de lucrările agricole (V. Spinei, R. Baltă — Institutul de Istorie Iași și Muzeul de Istorie al R. S. România).

²³ *Cetățeni* (jud. Argeș). Pe platoul „Poiana Tîrgului”, din anii 1969, 1971—1973 a fost săpat un cimitir feudal cu morminte răvășite, care în majoritate erau jefuite

de inventar. Printre acestea s-a descoperit un mormint cu dale de piatră, datat după o monedă tăiată, în sec. al XIII-lea.

La circa 400 m est de cimitir a fost identificată și cercetată așezarea medievală din sec. XII—XIV, care suprapune nivelul de locuire dacică din sec. II-I î.e.n.

Cercetările au mai identificat pe înălțimea „Cetățuia“ sub amplasarea actualului schit un turn dacic datat pe baza materialului ceramic și a monedelor, în sec. al II-lea î.e.n. și începutul secolului următor (L. Chițescu, V. Leahu, Al. Nemoianu, A. Păunescu — Muzeul de Istorie al R. S. România și D. V. Rosetti).

²⁴ *Basarabi-Calafat* (jud. Dolj). Săpăturile efectuate în anul 1969 în zona așezării fortificate și în afara ei au descoperit o serie de locuințe cu material din sec. XIV. S-au făcut precizări de ordin stratigrafic între nivelurile de locuire din așezare și sistemul de fortificație compus dintr-o palisadă, un val și două șanțuri (D. Vilceanu, P. Roman — Institutul de Arheologie București și L. Chițescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

²⁵ *Podul Dimboviței* (jud. Argeș). În vara anului 1969 s-au terminat cercetările în interiorul cetății. Din secțiunile trasate pe platoul din fața cetății s-a recoltat și material ceramic din sec. III î.e.n. (A. D. Alexandrescu — Institutul de Arheologie București, Gh. Cantacuzino — Direcția Monumentelor Istorice și de Artă, A. Păunescu — Muzeul Pitești, L. Chițescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

²⁶ *Siret* (jud. Suceava). Săpăturile din anii 1969 și 1972 în cadrul așezării medievale urbane au identificat urme de locuire din sec. al XIV-lea.

Nu departe de acestea au apărut parțial și fortificații datînd de la începutul sec. al XV-lea.

Sondajele făcute pe colina „Sasca“, la periferia orașului, au desmîntit tradiția după care ar exista în acel loc o fortificație medievală (M. Matei, Al. Rădulescu — Institutul de Arheologie București, L. Chițescu, V. Rădulescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

²⁷ *Chilia Veche* (județul Tulcea). Sondajul efectuat în cursul lunii iunie 1973 a urmărit identificarea vestigiilor așezării urbane Chilia menționată în documente din sec. XIII—XIV. Cele două secțiuni executate, în lungime de circa 30 m fiecare, au scos la iveală vestigiile ale comunității sătești din sec. XVI—XVII. Rămîne ca cercetările ulterioare, extinse și în alte puncte de pe raza teritorială a actualei așezări, să elucideze problema localizării în teren a vechiului oraș (Șt. Olteanu, L. Chițescu, A. Păunescu — Muzeul de Istorie al R. S. România).

**GEORGE TROHANI,
ANCA PĂUNESCU,
LIVIU PETCULESCU**